Järjestörahoitusleikkausten vaikutukset sote-järjestöihin

Valtioneuvoston selonteko julkisen talouden suunnitelmasta vuosille 2026–2029

mieli.fi

SOSIAALI- JA TERVEYSALAN JÄRJESTÖKENTTÄ

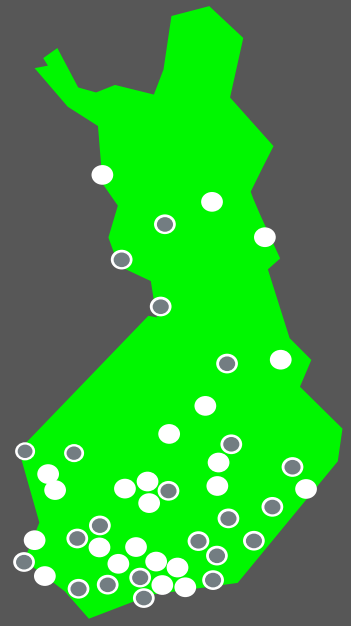
- Sosiaali- ja terveysalan yhdistyksissä vuodessa noin 10 miljoonaa kohtaamista, vapaaehtoisia 500 000, työntekijöitä 50 000
- RAY ja Veikkaus perustettiin 1930-1940-luvuilla järjestöjen varainhankinnan rakenteiksi - järjestöjen valtionavustusjärjestelmä on ollut merkittävä sosiaalinen innovaatio, joka on mahdollistanut elinvoimaisen, innovatiivisen ja vastuuta ottavan kansalaisjärjestökentän.
- Kun budjettirahoitukseen siirtymisestä sovittiin 2022, sovittiin parlamentaarisesti siirtymäkaudesta 2024- 2026 hallitun siirtymän turvaamiseksi
- Vuosille 2025-2027 tehtävä yli kolmanneksen leikkaus merkitsee erittäin suurta murrosta alan järjestökenttään ja sen tuottamaan panokseen suomalaisessa yhteiskunnassa.

Järjestöjen panos suomalaiseen yhteiskuntaan

- Sosiaali- ja terveysalan järjestöillä on merkittävä rooli terveyden ja hyvinvoinnin vahvistamisen ja ongelmien ehkäisyn, mutta myös yhteiskuntarauhan, luottamuksen, sosiaalisen pääoman ja yhteisen vastuunoton rakentamisessa. Järjestöjen rooli tunnistetaan myös esimerkiksi yhteiskunnan turvallisuusstrategiassa.
- Terveyden ja hyvinvoinnin edistäminen ja ongelmien ehkäisy on keskeinen keino sosiaali- ja terveysmenojen vähentämiseen ja sitä kautta talouden tasapainottamiseen tilanteessa, jossa sote-menojen osuus valtion talousarvion kokonaisuudesta on noin kolmannes.
- Leikkaukset sosiaali- ja terveysjärjestöjen työhön osuvat juuri siihen hyvinvoinnin edistämiseen, ennaltaehkäisyyn ja matalan kynnyksen tukeen, johon painopistettä kustannussäästöjen löytämiseksi tulisi päinvastoin lisätä.
- Osana kasvupakettia olisi ollut perusteltua keventää sosiaali- ja terveysjärjestöjen valtionavustuksiin aiottuja leikkauksia, ja arvioida samalla huolella niiden hyvinvointi- ja kustannusvaikutukset.

Mielenterveys ja järjestöt

- Mielenterveys maksaa Suomelle vähintään 11 miljardia vuodessa (OECD) sote-palveluina, sosiaaliturvamenoina ja työmarkinakustannuksina
- Mielenterveys- ja mielenterveysomaisten järjestöjen valtionavustukset mielenterveyttä vahvistavaan ja ongelmia ehkäisevään työhön olivat vuonna 2024 noin 47 me - kolmanneksen leikkaus tekisi ison loven ongelmia ehkäisevään mielenterveystyöhön, johon painopistettä päinvastoin pitäisi yrittää siirtää
- Mielenterveysjärjestöt sijoittuvat mielenterveyspalveluiden portaikossa 00 tai 0-tasolle ennen julkisia palveluita ja puskuroivat niitä – esimerkiksi matalan kynnyksen tuki ja apu vaikeassa elämäntilanteessa, vertaistuki, neuvonta, kohtaamispaikat, koulutukset ja työkalut omasta ja läheisten hyvinvoinnista huolehtimiseen

MIELI ry:n ja sen jäsenyhdistysten kriisikeskusverkosto tarjoaa tukea vuodessa noin 150 000 kertaa.

Nykyresursseilla valtakunnallinen MIELI-kriisipuhelin vastaa vuodessa noin 100 000 kertaa, soittoja 400 000

MIELI ry:n toiminnassa mukana noin 3000 vapaaehtoista

Mieli ry pitää tärkeänä, että

- sosiaali- ja terveysjärjestöille kohdistettujen valtionavustusleikkausten taso arvioidaan uudelleen ja samalla otetaan lisäaika leikkausten hyvinvointi- ja kustannusvaikutusten arvioimiseen,
- ratkaisut järjestöjen tulevaisuuteen vaikuttaviin kysymyksiin löydetään yhdessä järjestöjen kanssa,
- leikkausten toimeenpanossa varmistetaan hallittu sopeutuminen laskeviin avustustasoihin ja huolehditaan siitä, että leikkaukset aiheuttavat mahdollisimman vähän vaurioita sosiaali- ja terveysalan kansalaisjärjestöjen tulokselliseen työhön ja kansalaisyhteiskunnan elinvoimaisuuteen,
- valtionavustustoimintaan liittyvää hallinnollista taakkaa kevennetään ja sen osana valtionavustusten yleisavustuspainotusta vahvistetaan, ja näin osaltaan mahdollistetaan avustusvarojen mahdollisimman vaikuttava suuntaaminen,
- aiottu STEA:n asemaan liittyvä selvitys tehdään vuorovaikutuksessa sosiaali- ja terveysalan järjestöjen kanssa,
- lahjoitusten verovähennysoikeutta mahdollisesti laajennettaessa verovähennysoikeus ulotetaan myös sosiaali- ja terveysalan järjestöille tehtäviin lahjoituksiin.